

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 237/2011-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť A. Č. – A., K., zastúpeného advokátom JUDr. P. S., M., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé prerokovanie veci zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s namietaným porušením základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. Č. – A. na spravodlivé prerokovanie veci zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. A. Č. – A. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov), ktorú je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. S., M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 237/2011-21 z 2. júna 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. Č. – A., K. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé prerokovanie veci zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s namietaným porušením základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že na základe zmluvy o úvere z 8. októbra 2003 sa sťažovateľ stal dlžníkom S., a. s. (ďalej aj „veriteľ“), ktorá sťažovateľovi poskytla úver v sume 365 133,11 €, pričom táto pohľadávka bola zabezpečená zriadením záložného práva v prospech veriteľa na majetku sťažovateľa (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). Sťažovateľ sa stal dlžníkom veriteľa aj na základe ďalšej zmluvy o úvere z 12. marca 2007, na základe

ktorej veriteľ poskytol spoločnosti P., s. r. o, ktorej jediným spoločníkom a súčasne konateľom bol sťažovateľ, úver v sume 165 860,96 €, pričom aj na zabezpečenie tohto dlhu sťažovateľa bolo na jeho sporných nehnuteľnostiach v prospech veriteľa zriadené záložné právo. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ sa voči veriteľovi dostal do omeškania s plnením svojho dlhu vzniknutého na základe uvedených zmlúv o úvere, veriteľ pristúpil k „... realizácii zriadeného záložného práva formou dobrovoľnej dražby“ predajom sporných nehnuteľností sťažovateľa, pričom túto skutočnosť oznámil sťažovateľovi veriteľ listom z 9. septembra 2010. Pre účely predaja sporných nehnuteľností sťažovateľa na dobrovoľnej dražbe si veriteľ spolu s dražobníkom (G., a. s.) dali spracovať znalecký posudok znalkyňou Ing. F. (ďalej len „sporný znalecký posudok“) na určenie ceny sporných nehnuteľností sťažovateľa, pričom týmto sporným znaleckým posudkom z 28. októbra 2010 bola určená ich cena na sumu 610 000 €. Podľa názoru sťažovateľa bola týmto sporným znaleckým posudkom cena jeho sporných nehnuteľností značne podhodnotená, pretože podľa znaleckého posudku z 26. apríla 2008, ktorý si dal sťažovateľ vypracovať u znalca Ing. N., bola cena sporných nehnuteľností určená na sumu 1 171 264,73 €, a napokon tretím znaleckým posudkom z 29. novembra 2010, ktorý si po oboznámení sa so sporným znaleckým posudkom dal sťažovateľ vypracovať u znalca Ing. F., bola cena sporných nehnuteľností určená sumou 983 000 €.

Na podklade sporného znaleckého posudku vydal dražobník 15. novembra 2010 oznámenie o dobrovoľnej dražbe sporných nehnuteľností vo vlastníctve sťažovateľa, ktoré bolo zaregistrované v registri dobrovoľných dražieb 16. novembra 2010 s najnižším podaním stanoveným na sumu 610 000 €, tak ako to vyplývalo zo sporného znaleckého posudku. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľovi ako vlastníkovi sporných nehnuteľností by ich dražobným predajom za cenu určenú sporným znaleckým posudkom hrozil vznik škody, keďže podľa sťažovateľa mali tieto sporné nehnuteľnosti preukázateľne podľa ďalších dvoch znaleckých posudkov oveľa vyššiu hodnotu, podal sťažovateľ 3. decembra 2010 Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd prikázal veriteľovi a aj dražobníkovi zdržať sa predaja sporných nehnuteľností za cenu nižšiu alebo rovnajúcu sa cene vyplývajúcej zo sporného znaleckého posudku. Podľa sťažovateľa predajom sporných nehnuteľností

v jeho vlastníctve na dobrovoľnej dražbe za cenu vyplývajúcu zo sporného znaleckého posudku by bol jednak on sám ukrátený na svojom majetku, pretože nehnuteľnosti v jeho vlastníctve by sa predali výrazne pod ich hodnotu, čím by mu po uspokojení veriteľa neostalo dostatok finančných prostriedkov na uspokojenie pohľadávok aj iných jeho veriteľov, takže by na ich uspokojenie musel vynakladať ďalší svoj majetok a v konečnom dôsledku by tak aj títo iní veritelia sťažovateľa mali sťažené postavenie pri vymáhaní svojich pohľadávok od sťažovateľa. V návrhu na vydanie predbežného opatrenia sťažovateľ tiež uviedol, že žalobou vo veci samej sa mieni domáhať aj určenia ceny sporných nehnuteľností znaleckým posudkom spracovaným znalcom ustanoveným okresným súdom.

Okresný súd uznesením č. k. 45 C 188/2010-121 z 10. decembra 2010 návrhu sťažovateľa v plnom rozsahu vyhovel a vydal predbežné opatrenie s odôvodnením, že *„... navrhovateľ preukázal a osvedčil skutočnosť, že v predmetnej veci existuje dôvodné podozrenie, že v dôsledku prípadnej realizácie záložného práva, t. j. vykonaním dobrovoľnej dražby dňa 21. 12. 2010, môže dôjsť k odpredaju predmetných nehnuteľností vo vlastníctve navrhovateľa pod ich skutočnú trhovú hodnotu, v dôsledku čoho môže dôjsť k ukráteniu záložných veriteľov na ich prípadných oprávnených pohľadávkach a tým aj k zhoršeniu ich postavenia v rámci dražobného konania“*.

Na základe odvolaní podaných veriteľom, ako aj dražobníkom krajský súd napádaným uznesením sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 uznesenie okresného súdu o predbežnom opatrení zmenil a návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia v celom rozsahu zamietol z dôvodu, že podľa krajského súdu neboli dané základné zákonné predpoklady na jeho vydanie.

V súvislosti s uznesením krajského súdu sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta porušenie svojho základného práva pokojne užívať svoj majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na spravodlivé prerokovanie veci zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Porušenie základného práva na pokojné užívanie svojho majetku sťažovateľ odôvodnil takto:

„Je zrejmé, že uskutočnením dražby na podklade znaleckého posudku Ing. F. dôjde k predaju nehnuteľností pod ich skutočnú hodnotu, ktorá bola ustálená dvoma ďalšími znaleckými posudkami v nepomerne väčšej výške než Ing. F. Nie je pravdou čo uvádza odvolací súd vo svojom rozhodnutí a síce, že predbežným opatrením vydaným prvostupňovým súdom sa chránia práva tretích osôb a nie samotného sťažovateľa, keďže uskutočnením dobrovoľnej dražby na podklade posudku Ing. F. dôjde predovšetkým k zásahu do vlastníckych práv sťažovateľa. Jednotliví ďalší veritelia, ktorí by sa za normálnych okolností uspokojili z výťažku z predaja sa takto budú domáhať uspokojenia z ostatného majetku sťažovateľa. Prípadne ak by pri speňažení majetku sťažovateľa ostal po uspokojení jednotlivých veriteľov nejaký majetok, tento by pripadol sťažovateľovi. Keďže však nehnuteľnosti budú predané pod ich skutočnú cenu, a to vôbec nie v zanedbateľnom rozsahu, bude aj samotný sťažovateľ ukrátený na svojom majetku tým, že mu eventuálne bude vyplatená podstatne nižšia suma než by tomu bolo pri akceptovaní ceny vyššej stanovenej ďalšími dvoma znaleckými posudkami.“

V súvislosti s namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Nie je namieste skúmanie či došlo k porušeniu povinnosti zo strany odporcov ako to požaduje súd, dôležitý je objektívny stav nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy sťažovateľovi. Porušenie povinnosti odporcu nie je predpokladom, ktorý by zákon ukladal skúmať v rámci konania o nariadenie predbežného opatrenia. Okrem iného zákon umožňuje uloženie povinnosti predbežným opatrením aj tretej osobe, ktorá s právnym vzťahom účastníkov konania nemusí mať nič spoločné (napr. uloženie povinnosti banke zdržať sa uskutočňovania prevodov z účtu).

Zároveň zákazom uskutočnenia dobrovoľnej dražby nemohlo dôjsť na strane odporcov k nijak závažnej ujme, a to predovšetkým v porovnaní s ujmou, ktorá objektívne hrozí sťažovateľovi. V tomto smere je na mieste citácia práve odvolacím súdom citovaného rozhodnutia ústavného súdu ČR, sp. zn. III. ÚS 394/2001, podľa ktorého základným zmyslom predbežného opatrenia je ochrana toho, kto o jeho vydanie žiada, pričom musia

byť rešpektované ústavné pravidlá ochrany i toho, voči komu predbežné opatrenie smeruje, avšak ochrana toho, voči komu predbežné opatrenie má smerovať, nemôže dosiahnuť takej miery, aby prakticky znemožnila ochranu oprávnených záujmov druhej strany. ...

Taktiež sa nemožno stotožniť so záverom odvolacieho súdu o tom, že by sa nariadením predbežného opatrenia vopred judikovalo to čoho sa sťažovateľ mienil domáhať až v konaní vo veci samej. Tak ako to citoval aj odvolací súd, súčasná súdna prax sa už dávnejšie priklonila k správneému záveru, že v niektorých prípadoch je možné požadovať nariadenie predbežného opatrenia aj v znení, ktoré sa obsahovo zhoduje s uplatneným žalobným návrhom vo veci samej, a to s ohľadom na to, že iným výrokom predbežného opatrenia jednoducho nemožno zabezpečiť adekvátnu ochranu porušeným alebo ohrozeným právam žalobcu. Takémuto záveru nasvedčuje napr. R 46/1996, uznesenie Vrchného soudu v Prahe, sp. zn. 3 Cmo 1592/1994 zo 16. 6. 1994, ktoré vymedzilo istý okruh právnych vzťahov, na účinnú ochranu ktorých sa vyžaduje, aby výrok o nariadení predbežného opatrenia bol prakticky totožný z požadovaným výrokom rozhodnutia v merite veci. Príkladom môže byť výrok predbežného opatrenia zakazujúci určité konanie v prípade žaloby o zdržanie sa tohto konania, ktoré naplňa znaky nekalosúťažného konania. Obdobne aj v prípade sťažovateľa sa tento domáha zdržania sa určitého konania, ktorého uskutočnením môže dôjsť k vzniku ujmy. Iný výrok, ktorý by zabezpečoval nárok sťažovateľa, než taký, ktorý odporcom dočasne zakazuje takéto konanie jednoducho neprichádza do úvahy. ...

V nadväznosti na všetko vyššie uvedené má preto sťažovateľ za to, že ak odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa a návrh na nariadenie predbežného opatrenia napriek objektívne existujúcim predpokladom na jeho nariadenie zamietol, zasiahol tým do práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a v dôsledku toho aj do jeho práva vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Krajský súd v Košiciach v konaní o nariadenie predbežného opatrenia navrhovateľa A. Č. – A... proti odporcovi v 1. rade G., a. s., B... a odporcovi v 2. rade S., a. s.,... vedenom pod sp. zn. 3 Co/41/2011 porušil právo sťažovateľa A. Č. – A... podľa čl.

46 ods. 1 Ústavy SR na súdnu ochranu... čl. 20 ods. 1 Ústavy SR na právo vlastníť majetok ako i čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces.

Uznesenie Krajského súdu v Košiciach, č. k. 3 Co/41/2011-153, zo dňa 10. 2. 2011, sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa priznáva právo na náhradu trov konania a trov právneho zastúpenia (2 úkony po 123,50 € a 2x paušál po 7,41 €), ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť jeho právnenému zástupcovi do jedného mesiaca odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za krajský súd jeho predseda listom sp. zn. 1 SprV 536/2011 z 20. júla 2011 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu krajského súdu listom z 10. augusta 2011.

2.1 Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedol:

«Uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. februára 2011, č. k. 3 Co 41/2011-153 je právoplatné. Neprislucha nám preskúmavať jeho zákonnosť ani vecnú správnosť.

Dovoľujeme si ale vysloviť názor, že napadnuté uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. februára 2011 obsahuje podrobné a relevantné dôvody, ktoré sú v súlade s § 167 ods. 2 O. s. p., v spojení s § 157 ods. 2 O. s. p. a § 169 ods. 1 O. s. p.

Naviac v dôvodoch rozhodnutia odvolací súd poukázal aj na zákonnú možnosť sťažovateľa uplatniť svoje právo o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby podľa príslušných ustanovení zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v platnom znení.

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva pokojne užívať svoj majetok zaručený v čl. 20 ods. 1 Ústavy, do pozornosti ústavného súdu dávame, že o ochrane vlastníckeho práva sťažovateľa rozhoduje príslušný okresný súd na základe žaloby zo dňa 10. januára 2011 vo veci samej, „o určenie hodnoty nehnuteľnosti“, ktorú rozvádza v sťažnosti (na č. l. „6“) a ktorá má tvoriť prílohu ústavnej sťažnosti pod bodom 5 „dôkazy“. Pre ten prípad, že v uvedenom konaní vo veci samej sú splnené aj podmienky

pre nariadenie predbežného opatrenia, nič nebráni sťažovateľovi podať nový návrh na nariadenie predbežného opatrenia po začatí konania (§ 102 ods. 1 O. s. p.).

K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, dovoľme si poznamenať len toľko, že základné právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych predstáv sťažovateľa. Z priebehu konania nezistili sme také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, aby okresný, resp. krajský súd neumožnili sťažovateľovi uplatniť jeho nároky, návrhy, protinavrhy, dôkazy, argumenty alebo aby mu akýmkoľvek spôsobom bránil v realizácii jeho procesných aktivít.

Domnievame sa, že skutočnosť, že sa sťažovateľ s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama o sebe viesť k záveru o porušení práva na spravodlivý proces.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhujeme ústavnú sťažnosť sťažovateľa ohľadom namietaného porušenia základného práva pokojne užívať svoj majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy, základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, odmietnuť.

Súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v predmetnej veci.»

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu krajského súdu uviedol:

„Zákonná možnosť sťažovateľa uplatniť svoje právo o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby je až následná možnosť právnej ochrany, ktorú predchádza návrh na nariadenie predbežného opatrenia z dôvodu, aby nevznikla vlastníkovi nehnuteľností škoda. Sme toho názoru, že je rozdiel medzi uvedenými postupmi, kde pri jednom nedôjde k prevodu vlastníckeho práva a pri druhom nadobúda vlastnícke právo vydražiteľ, pričom až následne môže súd vysloviť dražbu za neplatnú na návrh o neplatnosť dražby pôvodného vlastníka vydraženej nehnuteľnosti. Avšak v druhom prípade môžu hroziť medzičasom reálne škody pôvodnému vlastníkovi nehnuteľnosti, ktorý nemôže užívať nehnuteľnosť.

K ďalšiemu vyjadreniu Krajského súdu v Košiciach, ktoré sa týka žaloby zo dňa 10. 01. 2011 musíme uviesť, že sám Krajský súd uvádza, že v rámci podanej žaloby má

podat' s'ťažovateľ návrh na nariadenie predbežného opatrenia. Avšak z akého dôvodu? Keď uvedený návrh už s'ťažovateľ podal a z jeho obsahu bola opodstatnenosť pre takýto postup. Ďalej uvádzame, že naopak v predbežnom opatrení bolo uložené, aby v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podal na príslušnom súde návrh na začatie konania vo veci samej. Na základe uvedeného predbežného opatrenia bol podaný návrh vo veci samej a následné duplicitné podávanie návrhu na nariadenie predbežného opatrenia by bolo z právneho hľadiska neopodstatnené.

V konaní o určenie hodnoty nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Košice I, sp. zn. 36 C/2/2011 bol vytýčený termín pojednávania na 26. 10. 2011. S'ťažnosť na znalca Ing. I. F. bola vybavená so záverom, že rozdiel medzi objektívne určenou všeobecnou hodnotou nehnuteľnosti a subjektívne určenou všeobecnou hodnotou nehnuteľnosti je zaokrúhlene 160.000,- EUR. Už uvedené konanie sa podľa nášho názoru dá považovať za zásah do vlastníckych práv. MS SR uvádza, že nedostatok bol zistený po preskúmaní výsledkov stanovenia všeobecnej hodnoty pozemkov a použitá metóda je síce správna, ale výsledná jednotková všeobecná hodnota pozemku sa javí ako neobjektívna. No keď rozdiel v ohodnotení je pri takej vysokej sume skoro 30%, dá sa to podľa nášho názoru už považovať za neobjektívne bez akejkoľvek diskusie.

V neposlednom rade uvádzame, že v trestnom konaní, ktoré inicioval s'ťažovateľ a ktoré je vedené pod ČVS: ORP-1089/2-OJP-KE-2009 ORPZ, OKP, Rampová č. 7 Košice bol na základe pribratia znalca Ing. M. V., CSc. vyhotovený znalecký posudok týmto znalcom, z ktorého vyplýva jednoznačný záver, že v prípade vykonania dražby na základe znaleckého posudku Ing. F., by došlo k zásahu vlastníckych práv s'ťažovateľa a teda nejde iba o subjektívny pocit s'ťažovateľa pre dôvodnosť nariadenia predbežného opatrenia, ale o objektívne vypracovaný znalecký posudok, z ktorého nie je možné dospieť k inému záveru ako len odôvodnenosť, ba až nutnosť nariadenia predbežného opatrenia.

Týmto oznamujeme súdu, že trváme na našich predošlých vyjadreniach a súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v predmetnej veci.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či napádaným uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 došlo k porušeniu základného práva a práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež k porušeniu jeho základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy. K porušeniu sťažovateľom označených základných práv a práva malo dôjsť tým, že krajský súd podľa sťažovateľa dospel k arbitrárnym a svojvoľným záverom o tom, že v prípade sťažovateľa neboli splnené zákonné predpoklady na vydanie predbežného opatrenia, a tiež tým, že krajský súd na jeho vydanie požadoval aj splnenie takých predpokladov, ktoré zákon na vydanie predbežného opatrenia nevyžaduje (napr. skúmanie, či došlo k porušeniu povinnosti odporcom a pod.).

V uvedených súvislostiach ústavný súd predovšetkým konštatuje, že nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124

ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či je, alebo nie je v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07).

Krajský súd sťažnosťou napádané uznesenie odôvodnil takto:

«Krajský súd ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O. s. p.), po zistení, že odvolanie podali žalovaní v 1. a 2. rade v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.), preskúmal uznesenie podľa § 212 ods. 1, 3 O. s. p., ako aj konanie mu predchádzajúce, a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.). Po preskúmaní uznesenia dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalovaných je dôvodné.

Z pozitívnoprávnej úpravy ustanovenia § 74 a nasl. O. s. p. vyplývajú tieto základné predpoklady pre vydanie predbežného opatrenia:

1/ naliehavosť vydania predbežného opatrenia,

2/ dôvodnosť nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana,

3/ odôvodnenie nebezpečenstva - bezprostredne hroziacej ujmy,

4/ preukázanie nároku, ktorého sa žalobca mieni domáhať návrhom vo veci samej,

5/ určitosť, zrozumiteľnosť a vykonateľnosť navrhovaného predbežného opatrenia,

Z ustanovenia § 76 O. s. p. vyplýva možnosť súdu predbežným opatrením uložiť účastníkovi, okrem iného, aby nenakladal s určitými právami, alebo sa niečoho zdržal, pričom povinnosť môže súd uložiť aj niekomu inému, než účastníkovi, ale iba za predpokladu, že to od neho spravodlivo požadovať.

Súd prvého stupňa síce správne odcitoval ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a teoreticky vysvetlil, že predbežné opatrenie nie je konečné rozhodnutie vo veci a jeho účelom je iba dočasná úprava pomerov účastníkov, alebo zabezpečenie výkonu

existujúceho, prípadne ešte nevykonateľného alebo očakávaného rozhodnutia. Opomenul však, že podmienkou pre vydanie predbežného opatrenia je osvedčenie, že bez okamžitej, i keď len dočasnej úpravy, by bolo právo účastníka ohrozené, ako aj to, že ďalej je potrebné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana. Súd prvého stupňa v ďalšom už bez náležitého odôvodnenia iba skonštatoval, že naliehavosť predbežnej úpravy s poukazom na bezprostredne hroziacu ujmu mal za preukázanú z tej skutočnosti, že v dôsledku prípadnej realizácie záložného práva, t.j. vykonaním dobrovoľnej dražby 21. decembra 2010, môže dôjsť k odpredaju predmetných nehnuteľností vo vlastníctve žalobcu pod ich skutočnú trhovú hodnotu, v dôsledku čoho môže dôjsť k ukráteniu záložných veriteľov na ich prípadných oprávnených pohľadávkach a tým aj k zhoršeniu ich postavenia v rámci dražobného konania. Týmto postupom však súd chráni prípadné práva tretích osôb, nie samotného žalobcu (títo ani nie sú účastníkmi konania o nariadenie predbežného opatrenia). Z odôvodnenia uznesenia nie je možné zistiť aké konkrétne práva žalobcu - zákonné, či zmluvné - sú ohrozené, aké konkrétne povinnosti - zákonné, či zmluvné - porušili žalovaní v 1. a 2. rade. Súd sa nezaoberal ani tým, či, na druhej strane, prípadným nariadením predbežného opatrenia nedôjde k neprimeranému zásahu do práv a chránených záujmov žalovaných.

Základným zmyslom predbežného opatrenia je ochrana toho, kto o jeho vydanie žiada, pričom musia byť rešpektované ústavné pravidla ochrany i toho, voči komu predbežné opatrenie smeruje, avšak ochrana toho, voči komu predbežné opatrenie má smerovať, nemôže dosiahnuť takej miery, aby prakticky znemožnila ochranu oprávnených záujmov druhej strany (pozri rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. III. ÚS 394/2001).

Odvolací súd sa stotožňuje s odvolacími námietkami žalovaných v 1. a 2. rade, že v danom prípade neboli splnené zákonné podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia. Predtým, než súd nariadi predbežné opatrenie, musí najprv vždy preskúmať otázku jeho dôvodnosti a prípustnosti. Základnou podmienkou predbežného opatrenia je existencia zákonného dôvodu vedúceho k jeho nariadeniu. Podľa zákona je ním taký stav právnych (nie iba faktických) vzťahov medzi účastníkmi, ktorý bezpodmienečne vyžaduje dočasnú a rýchlu súdnu úpravu, pričom zásah do práv dotknutého účastníka musí byť primeraný

navrhovateľom osvedčenému porušeniu jeho práva a právom chránených záujmov. Pri rozhodovaní o predbežnom opatrení musí preto súd vždy vziať do úvahy to, že opatrenie upravuje pomery účastníkov len predbežne, z toho dôvodu môže nariadiť len také predbežné opatrenie, ktoré stačí k dosiahnutiu tohto účelu a nezasahuje do práv účastníka nad nevyhnutnú mieru. Existencia právneho vzťahu medzi účastníkmi, existencia nároku, ako aj ich osvedčenie samy o sebe ešte netvorí zákonný dôvod predbežného opatrenia. Vyžaduje sa ešte, aby tieto právne vzťahy alebo nároky boli ohrozené. Až toto ich ohrozenie dovoľuje súdu pred rozhodnutím veci nariadiť príslušné predbežné opatrenie. Ohrozenie nároku, či už subjektívne alebo objektívne, má byť konkrétne a oprávnený účastník ho musí vždy ešte navyše osvedčiť.

Z obsahu spisu, a to ani z návrhu na začatie konania, ani z návrhu na nariadenie predbežného opatrenia nevyplýva, v čom by malo spočívať konkrétne ohrozenie nároku žalobcu - zákonného alebo zmluvného - v tomto konaní zo strany žalovaných. Rovnako nie je zrejmé, akého nároku sa má žalobca domáhať v konaní vo veci samej, keďže to nevyplýva ani z výroku uznesenia, ktorým prvostupňový súd nariadil predbežné opatrenie. Z uvedeného dôvodu je uznesenie súdu prvého stupňa aj nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť, ale odvolací súd v zmysle súčasnej platnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku (§ 221 ods. 3) nemá možnosť pri preskúmaní predbežného opatrenia ani v takých prípadoch uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca v návrhu na vydanie predbežného opatrenia uvádza, že sa mieni žalobou vo veci samej domáhať vyslovenia zákazu vykonať dobrovoľnú dražbu na podklade znaleckého posudku č. 28/2010, ktorý vypracovala znalkyňa Ing. I. F. a tiež sa mieni domáhať určenia hodnoty nehnuteľností súdom ustanoveným znalcom.

Pokiaľ ide o prvú časť nároku v prípadnej žalobe vo veci samej, bola by úplne identická s nárokom, ktorý uplatnil v návrhu na vydanie predbežného opatrenia, teda rozhodnutie vo veci samej by už bolo judikované vyhovením tomuto návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Takýto postup je však možný iba celkom výnimočne. Cieľom predbežných opatrení v občianskom súdnom konaní je totiž provizórna (dočasná) úprava pomerov účastníkov konania s cieľom umožniť ničím nerušené judikovanie vo veci samej. Dočasné rozhodnutie môže slúžiť aj ako záruka efektívnosti budúceho núteného výkonu súdneho rozhodnutia. „Z toho sa súčasne vyvodzuje, že predbežné opatrenie nemôže

obsahovať výrok, ktorý by sa rovnal výroku vo veci samej. Výnimky však pripustila nielen judikatúra, ale v poslednom čase sa prijali viaceré právne úpravy, ktoré výslovne, za veľmi striktných podmienok, umožňujú nariadiť predbežné opatrenie zhodné s rozhodnutím vo veci samej.“ (pozri Komentár k § 74 Občianskeho súdneho poriadku v systéme ASPI).

Ani pokiaľ ide o druhú časť nároku v prípadnej žalobe vo veci samej (ako ju definuje žalobca v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia), nie je z jeho návrhu zrejmé, z nesplnenia akých povinností žalovaných - zákonných alebo zmluvných, vyplýva ohrozenie práva žalobcu, na základe čoho by sa mohol domáhať určenia hodnoty nehnuteľností súdom ustanoveným znalcom.

Vyššie uvedenou otázkou sa už vôbec nezaoberal súd prvého stupňa v uznesení, v ktorom, okrem iného, uložil žalobcovi povinnosť podať žalobu vo veci samej, avšak bez špecifikovania, o akú žalobu sa má jednať.

V nadväznosti na vyššie uvedené je otázne, v čom by malo spočívať ohrozenie výkonu rozhodnutia v prípade, ak by bol žalobca v konaní vo veci samej úspešný. Fakt, že neplnenie povinností zo strany žalobcu, dohodnutých v úverovej zmluve so žalovanou v 2. rade, bolo dôvodom pre realizáciu dobrovoľnej dražby, pričom žalobca nie je spokojný s výškou trhovej hodnoty nehnuteľností, ktoré majú byť v dobrovoľnej dražbe predané, tak ako ich ustálila znalkyňa na žiadosť žalovaného v 1. rade (podľa § 12 ods. 1 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách v znení noviel), nie je na vyhovenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia postačujúci.»

Z citovaného rozhodnutia je zrejmé, že krajský súd svoje rozhodnutie o zamietnutí návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia založil na konštatovaní, že sťažovateľ na jeho vydanie neosvedčil elementárne zákonné požiadavky, a to existenciu a dôvodnosť jeho oprávneného nároku, ktorý mal byť predbežným opatrením dočasne chránený, a tiež naliehavosť a existenciu ujmy, ktorá by tomuto oprávnenému nároku bezprostredne hrozila a na odvrátenie ktorej by bolo potrebné nariadiť predbežné opatrenie.

V súvislosti s uvedeným ústavný súd konštatuje, že z okolností danej veci je nepochybné a v súdnom konaní to nebolo nikým vyvrátené, že sťažovateľ je vlastníkom draženej nehnuteľnosti, určenie ceny ktorej je sporné, a teda že návrhom na nariadenie

predbežného opatrenia sa sťažovateľ ako vlastník domáhal ochrany reálnej hodnoty vlastníckeho práva (oprávnený nárok) k svojmu majetku, ktorá mu je ako vlastníkovi priznaná už v čl. 20 ods. 1 ústavy. Ochrana, ktorá sa vlastníkovi zaručuje v čl. 20 ods. 1 ústavy, smeruje voči akejkolvek inej osobe, ktorá by v neprípustnej miere či rozsahu zasahovala do atribútov vlastníckeho práva vlastníka.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ nie iba svojím tvrdením, ale aj dôkaznými prostriedkami (popri znaleckom posudku, ktorý dal spracovať dražobník, predložil aj dva ďalšie znalecké posudky spracované odlišnými znalcami týkajúce sa určenia ceny draženej nehnuteľnosti) preukázal, resp. osvedčil existenciu hrozby vzniku škody na svojom majetku v rozsahu nevyhnutnom na poskytnutie mu dočasnej ochrany nariadením predbežného opatrenia. Nebezpečenstvo predmetnej škody spočívalo v tom, že sťažovateľ, aj keď uzročený s predajom svojho majetku z dôvodu úhrady svojho záväzku voči žalovanému v 2. rade, ktorému sa preto sťažovateľ nebránil, mohol predajom svojho majetku za cenu výrazne pod jeho skutočnú hodnotu prísť o väčšiu časť svojho majetku, než by bolo nevyhnutne potrebné na úhradu jeho záväzku. Uvedené mohlo v konečnom dôsledku znamenať, že majetok sťažovateľa by sa zmenšil natoľko, že výťažok z predaja draženého majetku nemusel postačovať na úhradu jeho záväzkov a sťažovateľ by na ich úhradu musel vynakladať ďalší svoj majetok, k čomu by však nemusel pristúpiť, keby sa reálne stanovila vyvolávacia cena draženého majetku.

V uvedenej súvislosti ústavný súd konštatuje, že intenzita zásahu do vlastníckeho práva realizovaného v podobe predaja predmetu vlastníctva by nemala byť vo výraznom nepomere k skutočnej alebo aspoň skutočnosti sa čo najviac približujúcej cene toho predmetu vlastníctva.

Okrem tohto, tak ako to vyplýva aj z rozhodnutia krajského súdu, hrozba ujmy na majetku sťažovateľa bola v danom prípade skutočne bezprostredná, pretože predaj majetku sťažovateľa za nereálnu cenu sa mal uskutočniť na dražbe 21. decembra 2010, takže potreba poskytnutia ochrany sťažovateľovi bola naozaj naliehavá a neodkladná, preto aj okresný súd nariadil predbežné opatrenie uznesením z 10. decembra 2010, uvedenú skutočnosť však

krajský súd vôbec vo svojom napadnutom rozhodnutí nezohľadnil, a to aj napriek tomu, že krajský súd rozhodoval až 10. februára 2011.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a to najmä vzhľadom na bezprostrednosť hrozby a s tým súvisiacu naliehavosť poskytnutia ochrany, sa voľba, resp. výber procesného prostriedku sťažovateľom (návrh na nariadenie predbežného opatrenia) na ochranu jeho vlastníckeho práva javí ako pochopiteľný a v danej situácii ako jedine účinný. V tejto súvislosti argumentácia krajského súdu, že sťažovateľ mohol využiť na ochranu svojho vlastníckeho práva aj žalobu o neplatnosť dražby alebo nový návrh na nariadenie predbežného opatrenia, sa javí ako neopodstatnená. Ústavný súd podotýka, že žaloba o neplatnosť dražby sa v okolnostiach danej veci javila pre sťažovateľa iba ako ochrana následná, t. j. ochrana, ktorú mohol využiť až po uskutočnení dražby. Obdobne aj ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia má síce sťažovateľ stále k dispozícii, avšak návrhom na nariadenie predbežného opatrenia sťažovateľ potreboval odvrátiť v čase jeho podania bezprostredne hroziacu dražbu.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno prisvedčiť názoru krajského súdu ani v tom smere, že by pre nariadenie predbežného opatrenia nebola splnená ani ďalšia zákonná podmienka, a to, že nariadenie predbežného opatrenia nesmie neprimerane zasiahnuť do práv tých účastníkov, proti ktorým predbežné opatrenie smeruje. V danom prípade sa totiž výrokom predbežného opatrenia nezakázalo žalovaným vykonať dražbu majetku sťažovateľa ako takú, ale tento zákaz bol iba dočasný a vzťahoval sa iba na vykonanie dražby na podklade konkrétneho znaleckého posudku. V konečnom dôsledku sťažovateľ svoj záväzok voči žalovanému v 2. rade (S., a. s.) nepopiera ani nespochybňuje, a teda sa ani nebráni dražbe svojho majetku, má však dôvodné pochybnosti o určenej výške vyvolávacej ceny svojho draženého majetku.

Napokon ústavný súd poukazuje aj na to, že rozhodnutie krajského súdu je rozporuplné aj v tom smere, že krajský súd na jednej strane konštatuje, že z rozhodnutia okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia nie je zrejmé, čoho sa sťažovateľ bude domáhať v konaní o veci samej, avšak na strane druhej krajský súd súčasne konštatuje, že

nie je prípustné nariadiť predbežné opatrenie, ktorého výrok by bol zhodný s navrhovaným výrokom rozhodnutia vo veci samej, tak ako to je v skúmanom prípade sťažovateľa. Inými slovami, krajský súd na jednej strane teda vyčíta okresnému súdu, že vo výroku uznesenia o nariadení predbežného opatrenia nekonkretizoval, čoho sa má sťažovateľ domáhať návrhom vo veci samej (§ 76 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku súdu explicitne neukladá konkretizovať žalobu, ktorú má účastník konania po nariadení predbežného opatrenia podať), na strane druhej však samotný krajský súd založil odôvodnenie svojho rozhodnutia na konštatovaní, že v zmysle návrhu na nariadenie predbežného opatrenia sa sťažovateľ bude v konaní o veci samej domáhať identického nároku, ako sa domáhal v konaní o nariadenie predbežného opatrenia. Napokon krajský súd vo svojom rozhodnutí sám iba vo všeobecnosti pripustil, že uvedený „... *postup je však možný iba celkom výnimočne*“ (kedy by bol výrok predbežného opatrenia totožný s výrokom rozhodnutia vo veci samej), avšak krajský súd už žiadnym spôsobom neodôvodnil, prečo daný prípad nemožno za takúto výnimku považovať.

Vzhľadom na uvedené sú závery krajského súdu vyjadrené v jeho uznesení sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 svojvoľné, arbitrárne a zjavne neodôvodnené, a tým aj z ústavného hľadiska kladúceho požiadavku na spravodlivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia neudržateľné.

Uvedené závery boli podkladom pre rozhodnutie ústavného súdu, ktorý v bode 1 výroku tohto rozhodnutia vyslovil, že uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 bolo porušené základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy a v konečnom dôsledku aj jeho základné právo vlastníť majetok zaručené v čl. 20 ods. 1 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na to, že čl. 6 ods. 1 dohovoru sa na konanie o vydanie predbežného opatrenia spravidla nevzťahuje, a pretože ústavný súd v danej veci vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, nepovažoval už za potrebné sa týmto aspektom zaoberať, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

III.

4. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Co 41/2011 z 10. februára 2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Ústavný súd v súvislosti s týmto návrhom sťažovateľa dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby využil aj svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, a preto vyhovel návrhu sťažovateľa a zrušil označené uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Krajský súd bude v ďalšom konaní vo veci podľa § 56 ods. 6 a 7 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

5. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2011 je 123,50 € a hodnota režijného paušálu je 7,41 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2011 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie sa k stanovisku krajského súdu) v sume 392,73 €.

Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa si uplatnil úhradu trov len za dva úkony právnej služby v sume 261,82 €, ústavný súd priznal mu úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011